

detni mindazt, amit az Úrsten művel értünk Fiában, Jézus Krisztusban.

De a hívőknek maguknak közvetlenül is sok alkalmuk nyílik, — pl. család-látogatáskor —, hogy a homíliával kapcsolatos elgondolásait tudtára adják lelkipásztoruknak, hogy az Jézus Krisztus halálának és feltámadásának megváltó misztériumát mindennapi, konkrét életükre vonatkoztatva tudja meghirdetni.

A lelkipásztornak, hogy homíliája ne csak elvont elmélkedés legyen, lapos beszéd, vagy egyszerűen csak más szavakkal való megismétlése az olvasmányoknak, ismernie kell hívei életét. Köztük él, természetesen ismeri. De keresnie kell hívei mindennapos életküzdelmeinek egyre alaposabb megértését, hogy így tényleg nekik szóljon homíliája.

Mindez hozzájárul ahhoz, hogy a homília valóban Isten népének, a lelkipásztornak és a híveknek közös cselekménye legyen.

Nagy Ferenc (Hamilton)

AZ IRGALMAS SZAMARITÁNUS Lk 10,29-37

A Jézussal beszélgető törvénytudó joggal érez némi csalódást, hiszen nem a kérdésre kapott választ. Jézus példabeszéde nem azt mondja meg: kit szeress felebarátként és kit ne, hanem hogy ki szeret téged felebarátként, és ki nem. A példabeszéd hűen tükrözi az akkori valóságos életet, ezért számos apró elemének is pontos és fontos jelentése van.

1) Kirabolva és félholtan

Jeruzsálemtől Jerikóig kb. 35 km az út. Ezer méteres szintkülönbségen ereszkedik alá. Hegyes, elhagyatott, rablók lakta vidék, félúton katonai állomással és szállóval. A közbiztonság veszélyeztetettsége ellenére is forgalmas kereskedelmi útvonal.

Jeruzsálemből egy ember megy le Jerikó felé. Nevét nem tudjuk, arcvonásait nem látjuk. Zsidó? samaritánus? pogány? Becsületes utazó vagy ő maga is zshivány? Elég az, hogy rablók törnek rá, kifosztják mindenéből, összeverik, félholtan hagyják az úton. Mások segítségére nélkül nem menekülhet meg.

2) A pap és a levita

Egy pap ereszkedik le ugyanazon az úton, hazafelé tart a templomi szolgálatból. Meglátja a félholtat, kikerüli és továbbmegy. Hasonlóképpen egy levita is.

Miért nem segítenek a szerencsétlenek? Talán hogy a vér — vagy az idegen — érintése törvényileg tisztátalanná ne tegye őket? Talán a vér láttán megijednek, nem tudják, hogyan kell elsősegélyt nyújtani? Talán mert ők, a papi osztály tagjai, hasonló veszélynek nincsenek kitéve, és ezért képtelenek a sze-

rencsétlenül való azonosulásra? Talán mint a templomi kultusz szolgálai teljesen az istentiszteletet szabályozó előírások megszállottjai; számukra csak a kultusznak van értelme, a valláshoz csak az tartozik hozzá, minden más jelentéktelen és értelmetlen? – Mindenképpen arról van szó, hogy a másikban nem ismernek önmagukra, nem érznek sorsközösséget a félholtal, és így segítségére semmit sem tesznek. Előre kitervezett újtjukon mennek tovább, pedig Isten irányváltoztatásra hívna őket.

Jézus egyszerűen leírja magatartásukat. De talán meg is bélyegzi, el is ítéli őket?

A törvénytudónak rá kell jönie arra, hogy őt is hasonló veszély fenyegeti: könnyen elsáncolhatja magát abba a hiedelembé, hogy az örök élet elnyeréséhez elegendő biztosítékot talál a Törvénynek és helyes alkalmazásának elméleti ismeretében.

3) A szamaritánus

Arra utazik egy szamaritánus is. Valószínűleg kereskedelmi ügynök (vigéc), aki a saját öszvérén lovagol; ráadásul esetleg még vándorkereskedő is: egy másik öszvéren az áruját szállítja. Nem valami finom, emelkedett szellem; a Törvény bonyolult rendszerében járatlan; feltehetőleg nem vallásgyakorló, nem is különösebben hívő; zsidó szempontból eretneknek számít, ki van zárva a jeruzsálemi templomi kultuszból. Nyitott szemmel jár a világban, főleg józan gyakorlati érzék irányítja. Névtelen és rangtalan, hírnevével túlzottan nem bajlódik; mivel nincs sok félteni valója, szükség esetén könnyen kokázhatja idejét, javait, becsületét. Meglátja a félholt idegent, odamegy, közelebből szemügyre veszi. Önmagát vetíti ki az ismeretlenbe: „Én ugyanerre a sorsra juthattam volna!” Megrendül, irgalomra és szeretetre gerjed, és ezzel felebarátja lesz az idegennek. Az a szeretet, amellyel saját életét szereti, éltető napsugárként árasztja el a felebarátot is. Megvizsgálja a sebeket, borral fertőtleníti, olajjal bedörzsöli, ideiglenesen bekötözi. Felebarátját felnyalábolja, felrakja saját öszvéreire, óvatosan beszállítja az útmenti vendégfogadóba, mindkettőjüknek szállást bérel. Személyesen gondját viseli a betegnek lefekvésig, sőt egész éjjel. Másnap reggel a fogadóba bízza, előre kifizet két dénárt a betegápolásért, nagyobb költségekre is felhatalmazást ad: ezeket visszajövet majd megtéríti. Egy utolsó pillantást vet felebarátjára, majd öszvéreire ülve ellovagol. Gondolatai már messze járnak: saját üzleti ügyei kötik le. Bizonyos idő múlva visszajön, rendezí adósságát; örömmel látja a gyógyulást, aztán továbbmegy a maga útján.

Talán hosszú hónapok elteltével, egészen véletlenül megint találkozik a teljesen felépült emberrel. Vidáman megveregeti a vállát: „Na, öregem, hogy vagy? Látom, egészen rendbe jöttél! Tudnánk-e valami jó üzletet kötni?”

4) Felebarátod a szamaritánus

„E három közül véleményed szerint ki volt a felebarátja annak, aki a rablók kezébe esett?” – „Aki irgalmasságot gyakorolt vele.”

A szamaritánus az én felebarátom! Halálos veszélyben forogtam, kiszolgáltatott voltam, szükségét szenvedtem; önmagamtól nem álltam volna talpra, nem tudtam magamon segíteni. Rám talált nyomorúságomban, önmagára ismert bennem, megszánta bennem hasonmását. Nem töprengett azon, ki illetékes segíteni, talán nem is ő, hanem valaki más. Volt ideje rám, gondjaiba vett, talpra állított, kockázatot vállalt értem, áldozatot hozott megmentésemre. Érdektelenül segített meg, nem volt haszna belőlem, nem kapott tőlem érdemleges viszonzást; nem is gondolt arra, hogy tartozhatnám neki; jótettével nem kívánt megvásárolni. Nekem viszont óriási hasznom volt: megéltém, hogy gondomat viselik, érző szívvel és eredményes tettel; hogy van még jövője életemnek; és hogy én is tudok szeretni, hálás szívvel és hatékonyan. Rám nézett, megszánt, megszólított; amikor meghallottam tőle a „te” szót, akkor lettem „én” önmagam számára. Spontán megrendültségével és tettekésségével tiszta tükörként állt elélem; amikor belepillantottam, „én” lettem. Úgy tett, mint az apa, aki önmaga képére új életet nemz; mint az anya, aki testéből testet szül a világra: lelkem az ő lelkéből lelkedett.

Találkozásunk jött és elmúlt. Felebaráti szolgálata nem tartott igényt arra, hogy szoros, tartós lelki kapcsolat kövesse, bár az ilyen kapcsolatot nem zárta ki. Találkozásunk után elváltunk; ő ment a maga útján, ahová hívta a kötelessége, szabadon, függetlenül, előre nézve; engem sem kötött magához, meghagyott szabadnak és függetlennek, hogy én is a magam útját járjam. Ha netán csalódott bennem, ha várakozásainak nem feleltem meg, akkor sem tett önző szemrehányást: elszorodott, de nem önmagán keseregve, hanem miattam és értem aggódva. Nem szőtt velem barátságot, kölcsönös, maradandó kapcsolatot: nem a barátom lett, hanem a felebarátom.

Már az ószövetségben voltak Szamária-beliek, akik igazi felebarátoknak bizonyultak (2Krn 28,15): Ácház idejében, egy szörnyű öldöklés után könyörületet gyakoroltak Jeruzsálem lakóival. Gondjukba vették az életben maradt foglyokat, felöltöztették, megettették, olajjal megkenték, az erőtleneket szamarakra ültették, s visszavezették őket testvéreikhez Jerikóba. Ezek a Szamária-beliek és a példabeszéd szamaritánusa meg a sokezer más „irgalmas szamaritánus” az üdvösségtörténet egyik fő erővonalát alkotják.

A szamaritánus velem gyakorolt jósága Isten Királyságának életáramlásába tartozik. A szamaritánus hasonlított a Jó Pásztorhoz, aki megmenti báránykáját a tolvajoktól és rablóktól. Úgy jelenik meg a pap és a levita nyomában, mint a Szőlősgazda Fia a szőlőművesek garázdálkodása után. Igénytelen, megvetett szamaritánus, – és mégis csak ő tud üdvözíteni. Amikor szamaritánusom „megrendül” kiszolgáltatottságomon, Istennek és Krisztusnak irántam érzett irgalmas szeretete tölti el. Olajával és borával a szentségeket szimbolizálja, és rábíz az Egyház vendégfogadójára. Amikor „visszatér”, hogy ápolásomért megfizessen, az utolsó ítélet Birájának előhírnöke. Önmagát látta meg és örökölte meg bennem, élete gazdagságából adott nekem életet; új életre keltett, a ma-

gam életére, hogy önállóan járjam utamat. Egészen halálomig belőle élek, örökre szamaritánusom adósa maradok.

5) Szeresd és utánozd!

„Szeresd felebarátodat, mint saját magadat! Nincs más nagyobb parancs, mint ez.“

Életed végéig adósa vagy a szamaritánusnak, akár ismered őt, akár ismeretlen maradt. Ne feledd soha, amit érted tett, amikor meglátott és megszánt, bekötözött és karjába vett. Nélküle elpusztultál volna; életedet neki köszönheted, annak, hogy sorsközösséget vállalt veled. Az vagy, amivé általa lettél; lelked a lelkéből lelkedzett. A szamaritánus mindhalálig veled marad: te magad jelentetted őt saját magadnak! Amikor magadat nézed, őt látod; amikor magadat szereted, őt szereted.

Életed végéig gondold szamaritánusodra; elevenen éljen hálás emlékezetedben. Úgy szeresd a szamaritánust, mint saját életedet szereted! Életed végéig maradj hűséges a szamaritánus hálás emlékéhez, a szamaritánus iránti szeretethez.

A szeretet nem a szamaritánushoz való kötődés, nem függés, nem rabszolgaság. Maga a szamaritánus már nincs is veled, otthagyt, a saját dolgai után jár, nem vár és nem fogad el tőled semmit, már gondolni sem akar rád. A szeretet a te saját új életed, tettered, szabadságod, függetlenséged, és az a meg nem szűnő hálás tudat, hogy ennek az életenergiának a felélesztésével szamaritánusod önmagát sokszorozta meg benned.

„A szamaritánus viselkedett felebarátodként; menj, és te is hasonlóképpen cselekedjél!“

Mindhalálig adósa vagy szamaritánusodnak; tartozol neki életed megújulásáért. Adósságodat azzal kell lerónod, hogy te is úgy cselekszel, amint ő cselekedett: Szamaritánusként jársz a világban, s te is új életeteket keltesz. Észreveszed embertársad szükséghelyzetét, megrendülsz kiszolgáltatottságán, reménytelenségén, tegnapi vagy holnapra ismersz benne. Időd, tehetséged, javaid, lehetőségeid szerint felkarolod, tápra állítod, életre kelted. Visszagondotsz saját szamaritánusodra, úgy szereted őt, mint saját magadat, és ennek az „elemi önszeretnek“ az erejében tevékeny és hatékony szamaritánussá válsz, lelkedből lelkedzett életeteket támasztasz. Nem akarsz lekötöztetni őket: új életükhöz lényeges a tőled való függetlenségük, hogy ők is szamaritánusként járassák saját útjukat.

A mai jól megszervezett világban is, amikor hivatalos szervek foglalkoznak az emberek mindenfajta elesettségével, szükség van irgalmas szamaritánusokra. Ha egy ilyen segítségnyújtó munkása vagy, a szamaritánus lelkületével közeledj az emberekhez, ne pedig személyi vonások nélkül, névtelenül, szívtelenül! Ha hivatalos megbízatásod nincs is, számtalanszor találkozol elesett emberekkel, akiknek rád van szükségük; arra, hogy észrevedd és megszánd

őket, hogy kockáztatni és áldozatot hozni tudj értük, hogy szamaritánusuk hálából fakadó önzetlensége talpra állítsa és új életre keltse őket.

A felebaráti szeretet nagy parancsa nem törli el, nem változtatja meg, nem helyettesíti a fennálló isteni és emberi törvényeket. Sem az emberi természetbe írt törvényt, sem az államok alkotta rendszereket, sem a modern társadalmi struktúrákat, a jól vagy rosszul működő szeretetműveket, sem az emberi életre leselkedő ezernyi jogtípást és hanyagságból eredő veszélyt. A felebaráti szeretet nem törvény és nem struktúra, hanem életmodell, lelkület, dinamizmus; az élő ember a struktúrában és az élő Isten az emberben.

„Felebarátunkat úgy szeretni, mint saját magunkat többet ér minden égő vagy bármi más áldozatnál.”

Óvakodjál tehát attól, hogy meggátoljon a felebaráti szeretetben a pap, a levita vagy a törvénytudó lelkülete: szórszálhasogatásuk, formalizmusuk, gátlásaik, meghasonlottságuk, szűkkeblűségük, önzésük, könyörtelenségük!

Végeredményben Jézusra kell gondolnod; hálásan emlékező szívvel kell az irgalmas szamaritánus irántad való szeretetéből ihletést, erőt, hatékonyságot merítened.

„Ahogy az Atya szeret engem, elhalmozva mindennel, teljes önmagával, úgy szeretlek én is téged: rád pazarolom gondolataimat, tanításomat; szívem minden érzése és dobbanása érted van; érted hullattam utolsó csepp véretem. Én is irgalmas szamaritánusod vagyok, sőt összehasonlíthatatlanul több vagyok bárki másnál, nemcsak szívem nagyságánál, hanem segítségem erejénél fogva is. Isteni kegyelmem varázslatos orvosságával gyógyítgatom minden olyan lelki sérüléset, amely többé vagy kevésbé képtelenné tesz arra, hogy megnyíljon a szamaritánus ember közeledésének, vagy hogy te magad szamaritánus légy számoknak. Szüntelenül irgalmasságot gyakorolok veled, folyton megújuló életet árasztok beléd; menj, és te is hasonlóképpen cselekedjél!”

„Én nem vagyok mindenkor veletek: rövid nyilvános működés után elhagytam látható világotokat, hogy a szeretet hatalmas áramlásában testi jelenlétem ne okozzon rövidzárlatot, ne gátolja a teljes, egyetemes kibontakozást. Ha megtapasztaltad szeretetem áradását, ne közvetlenül nekem akard viszonyozni, hanem keress más rászorulókat, ahogy én is megkerestelek és felemeltelek téged!”

„Ez a legnagyobb parancs az összes közül, nincs más nagyobb parancs, mint ez: Szeressétek egymást! Ahogy én szerettelek titeket, ti is úgy szeressétek egymást!”